

Bryssel, 13. syyskuuta 2023
(OR. en)

12714/23

Toimielinten väliset asiat:
2022/0392(COD)
2022/0391(COD)

PI 133
COMPET 840
MI 718
IND 450
IA 213
CODEC 1543

ILMOITUS

Lähtettäjä: Pysyvien edustajien komitea (Coreper I)
Vastaanottaja: Neuvosto

Ed. asiak. nro: 12183/23 + ADD 1 + ADD 2
Kom:n asiak. nro: 15400/22 + ADD 1-5, 15390/22 + ADD 1-5

Asia: Mallisuoja koskevan EU:n lainsäädännön tarkistaminen:
a) Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON
DIREKTIIVIKSI mallien oikeudellisesta suojasta (uudelleenlaadittu)
b) Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON
ASETUKSEKSI yhteisömallista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o
6/2002 muuttamisesta ja komission asetuksen (EY) N:o 2246/2002
kumoamisesta
– Yleisnäkemyks

I. JOHDANTO

1. Neuvosto antoi 10. marraskuuta 2020 päätelmät *teollis- ja tekijänoikeuspolitiikasta ja teollismalleja koskevan unionin järjestelmän tarkistamisesta*. Päätelmissä komissiota kehoitettiin esittämään ehdotuksia, joilla nykyaikaistetaan EU-mallisuojajärjestelmää ja tehdään mallisuojusta entistä houkuttelevampaa yksittäisille mallien luojille ja yrityksille, erityisesti pk-yrityksille.¹ Tämä kehoitus vahvistettiin myös Euroopan parlamentin 11. marraskuuta 2021 antamassa päätöslauselmassa².

¹ Asiak. 12750/20, s. 8.

² 2021/2007/INI.

2. Teollismalleja koskevat oikeudet suojaavat tuotteen ulkoasua. Mallin luoma visuaalinen vaikutelma on yksi keskeisistä tekijöistä, jotka vaikuttavat siihen, miksi kuluttaja valitsee tietyn tuotteen. Siksi hyvin suunnitellut tuotteet antavat tuottajille merkittävän kilpailuedun. Muotoiluvaltaisten teollisuudenalojen osuus unionin BKT:stä on lähes 16 prosenttia ja kaikista unionin työpaikoista 14 prosenttia.
3. Komissio julkaisi 28. marraskuuta 2022 lainsäädäntöpakettin 20 vuotta sitten kehitetyn EU-mallisuojajärjestelmän nykyaikaistamiseksi. Tämä aloite on yksi komission vuoden 2020 teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan toimintasuunnitelman³ keskeisistä osista.
4. Lainsäädäntöpaketti sisältää edellä mainitut ehdotukset direktiiviksi mallien oikeudellisesta suojasta (uudelleenlaadittu direktiivi 98/71/EY)⁴ ja asetukseksi yhteisömallista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 6/2002 muuttamisesta⁵. Ehdotettu direktiivi perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artiklan 1 kohtaan, kun taas ehdotettu asetus perustuu SEUT 118 artiklan ensimmäiseen alakohtaan.
5. Ehdotetulla tarkistuksella pyritään turvaamaan hyvin toimivat mallien sisämarkkinat kasvun edistämiseksi unionissa ja yritysten kilpailukyvyyn hyväksi ottaen samalla täysin huomioon kuluttajien edut. Sillä pyritään edistämään innovointia varmistamalla, että EU:n malleja koskeva säännöstö on linjassa digitaalisen ja vihreän siirtymän kanssa, ja parantamaan mallisuojajärjestelmän saatavuutta ja tehokkuutta erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) ja yksittäisten mallien luojaisten kannalta.
6. Tätä silmällä pitäen paketilla virtaviivaistetaan ja nykyaikaistetaan rekisteröintimenettelyjä, ja siinä selvennetään oikeuksien ja rajoitusten kohdetta, määritelmiä ja soveltamisalaa erityisesti suojauksen laajuuden täsmentämiseksi digitaalisessa ympäristössä, kuten digitaalisten graafisten käyttöliittymien tai kuvakkeiden osalta, ja mallioikeuksiin liittyvien epäselvyyksien poistamiseksi 3D-tulostuksen yhteydessä.

³ Asiak. 13354/20.

⁴ Asiak. 15400/22.

⁵ Asiak. 15390/22.

7. Vuoden 2017 menestyksekkäästi toteutetun tavaramerkkiuudistuksen mukaisesti tarkistuksessa säädetään myös uudesta ja pidemmälle menevästä sisällöllisestä ja menettelyllisestä yhdenmukaistamisesta mallisuoja alalla kansallisella tasolla.
8. Tämän yhdenmukaistamisen yhteydessä tarkistuksella pyritään erityisesti saattamaan valmiiksi korjaamisessa käytettävien varaosien sisämarkkinat sisällyttämällä mallidirektiiviin korjauslauseke. Johdonmukaisuuden vuoksi siinä yhdenmukaistetaan vuoden 2002 malliasetukseen sisällytetty korjauslauseke tarkistetun mallidirektiivin uuden korjauslausekkeen kanssa.
9. Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto⁶ ehdotuksista hyväksyttiin 22. maaliskuuta 2023.
10. Euroopan parlamentissa ehdotusten käsittely on hyvässä vauhdissa oikeudellisten asioiden valiokunnassa (JURI). Euroopan parlamentin odotetaan hyväksyvän mietintönsä marraskuun 2023 alussa.

II. KÄSITTELY NEUVOSTON VALMISTELUELIMISSÄ

11. Paketin käsittely teollis- ja tekijänoikeuksien työryhmässä alkoi 19. joulukuuta 2022 Tšekin puheenjohtajakaudella, ja puheenjohtajavaltiot Ruotsi ja Espanja ovat niin ikään asettaneet sen käsittelyn etusijalle. Tavoitteena on saada aikaan yleisnäkemyks neuvoston (kilpailukyky) istunnossa 25. syyskuuta 2023.
12. Työryhmä keskusteli ehdotuksista kymmenessä kokouksessa, joissa se käsitteli asetusehdotusta koskevaa kolmea puheenjohtajavaltion kompromissitekstiä ja direktiiviehdotusta koskevaa neljää puheenjohtajavaltion kompromissitekstiä. Ehdotuksiin liittyvää yhteistä vaikutustenarviointia tarkasteltiin kahdessa työryhmän kokouksessa 19. joulukuuta 2022 ja 10.–11. tammikuuta 2023. Valtuuskunnat suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti näihin kahteen ehdotukseen ja niiden tavoitteisiin sekä menetelmiin ja kriteereihin sekä vaikutustenarvioinnissa esitettyihin parhaaksi arvioituihin toimintavaihtoehtoihin.

⁶ Asiak. 7835/23.

13. Pysyvien edustajien komitea (Coreper) hyväksyi kokouksessaan 6. syyskuuta 2023 direktiivi- ja asetusehdotuksia koskevat kompromissitekstit⁷ ja päätti toimittaa ne 25. syyskuuta 2023 kokoontuvalle neuvostolle (kilpailukyky) kyseisiä kompromissitekstejä koskevan yleisnäkemyksen hyväksymiseksi.
14. Tämän ilmoituksen lisäyksissä ADD 1 ja ADD 2 olevat kompromissitekstit kuvastavat puheenjohtajavaltion ja jäsenvaltioiden pyrkimyksiä saavuttaa asianmukainen tasapaino valtuuskuntien eri kantojen välillä säilyttäen samalla edellä mainitut komission ehdotuksen tavoitteet.

III. KOMPROMISSIPAKETIN PÄÄKOHDAT

i) 'Mallin' ja 'tuotteen' määritelmät

15. Valtuuskunnat suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti 'mallin' ja 'tuotteen' määritelmien (direktiivin 2 artikla ja asetuksen 3 artikla) ehdotettuun nykyaikaistamiseen, jonka tarkoituksena on mukauttaa direktiivin ja asetuksen määritelmät ja soveltamisala digitaaliseen siirtymään soveltuviksi. Jotta määritelmistä saataisiin entistä paremmin tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia, puheenjohtajavaltion kompromissiteksteihin on kuitenkin tehty joitakin muutoksia terminologiaan (esim. termi 'digitaalinen' on korvattu termillä 'muu kuin fyysinen').

ii) Korjauslauseke

16. Varaosien mallisuojan yhdenmukaistamisesta on keskusteltu jo yli 20 vuotta. Asiasta ei ole kuitenkaan päästy sopimukseen, minkä vuoksi sitä koskeva lainsäädäntö on pysynyt hajanaisena.

⁷ Asiak. 12183/23 ADD 1 + ADD 2.

17. Korjauslauseke, jota komissio ehdottaa sisällytettäväksi mallidirektiivin 19 artiklaan, antaisi valmistajille mahdollisuuden tuottaa moniosaisten tuotteiden mallisuojaosia, joita tarvitaan tällaisten tuotteiden korjaamiseen. Ehdotettu korjauslauseke on rajattu koskemaan moniosaisten tuotteiden muodosta riippuvaisia alkuperäisosia täysin vastaavia varaosia. Sitä sovellettaisiin kaikkiin tuleviin malleihin, ja siinä säädettäisiin kymmenen vuoden siirtymäajasta nykyisten mallioikeuksien suojan turvaamiseksi.
18. Komissio katsoi, että tämä kompromissiratkaisu, joka perustuu useiden vuosien aikana toteutettuihin mittaviin kuulemisiin ja valmistelutyöhön, muodostaa tasapainon markkinoiden vapauttamiseen liittyvien tavoitteiden sekä asianomaisten kuluttajien ja yritysten etujen välillä. Direktiivin ja asetuksen yhdenmukaistamiseksi asetuksen 20 a artiklan korjauslausekkeen soveltamisalaa selkeytetään ja se yhdenmukaistetaan täysin direktiivin uuden korjauslausekkeen kanssa.
19. Työryhmässä käytyjen yksityiskohtaisten keskustelujen pohjalta laaditussa puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä noudatetaan komission alkuperäistä ehdotusta. Monet valtuuskunnat katsovat, että tällä ratkaisulla saavutetaan asianmukainen kompromissi esitettyjen näkemysten välillä sekä vapauttamisen soveltamisalan että siirtymäkauden keston osalta. Keskustelut ovat osoittaneet, että kompromissi muodostaa erittäin herkän ja hauraan tasapainon asiaan liittyvien intressien välillä, ja mikä tahansa muutos suuntaan tai toiseen voisi olla liikaa toiselle samanmielisten valtuuskuntien ryhmistä ja saattaisi estää määräenemmistön saavuttamisen.

iii) Rekisteröintihakemuksen hylkäämisperusteet

20. Valtuuskunnat suhtautuivat myönteisesti ehdotukseen, jonka mukaan mallihakemusten käsittelyyn sovelletaan kaikkialla EU:ssa samoja rajattuja rekisteröintihakemuksen hylkäämisperusteita. Perusteita on kuitenkin hieman mukautettu, jotta voidaan ottaa huomioon valtuuskuntien pyynnöt huomioida tässä yhteydessä myös Pariisin yleissopimuksen 6 ter artiklassa tarkoitettujen kohteiden tai muiden kansallista etua koskevien tärkeiden ansiomerkkien tai tunnuskuvienvaihtojen tai kansallista etua koskevien kulttuuriperintöön kuuluvien elementtien asiaton käyttö (direktiivin 13 artikla, asetuksen 25 ja 47 artikla).

iv) Mitättömäksi julistamista koskevat hallinnolliset menettelyt

21. Komission ehdotuksessa esitetään, että mallien alalla otetaan käyttöön pakolliset mitättömäksi julistamista koskevat hallinnolliset menettelyt, jotka on jo otettu käyttöön tavaramerkkien osalta direktiivillä (EU) 2015/2436. Valtuuskunnat korostivat kuitenkin, että velvollisuus ottaa käyttöön tällaisia pakollisia menettelyjä mallien osalta olisi suhteeton eikä sitä voida perustella nykyisillä tarpeilla. Ne kiinnittivät huomiota mitättömäksi julistamista koskevien menettelyjen vähäiseen määrään, erityisesti kun otetaan huomioon mallien rajattu voimassaoloaika, ja siihen, että suurin osa mitättömäksi julistamista koskevista tapauksista liittyisi tekijänoikeuksia tai vilpillistä kilpailua koskeviin kysymyksiin, jotka olisi joka tapauksessa käsiteltävä tuomioistuimessa.
22. Direktiivin 31 artiklaa koskevassa puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä ehdotetaan, että mitättömäksi julistamista koskevia hallinnollisia menettelyjä koskevasta säännöksestä ei tehdä pakottavaa (vaan käytetään muotoilua ”voivat”). Näin jäsenvaltioille annettaisiin tarvittava jousto, jotta ne voivat järjestää kansalliset menettelyt mahdollisimman tehokkaasti eikä niille aiheudu tarpeetonta hallinnollista rasitusta.

v) *Maksut*

23. Komission ehdotuksessa esitettiin malliasetuksen nojalla sovellettavien maksujen (liite I) yhdenmukaistamista ja tässä yhteydessä tiettyjen maksujen määrän alentamista ja useita hakemuksia koskevan luokan yhtenäisyyttä koskevan vaatimuksen poistamista, jotta useammat hakijat voisivat hyötyä paljousalennuksista.
24. Maksurakenteesta käydyissä keskusteluissa valtuuskunnat pitivät erittäin tärkeänä, että jatkossakin varmistetaan kansallisten mallisuojaajjärjestelmien ja EU-mallisuojaajjärjestelmän tehokas rinnakkaistoiminta ja että vältetään epäasianmukainen kilpailu mallisuojaajista unionin tasolla ja kansallisella tasolla perittävien maksujen välillä.
25. Tässä yhteydessä valtuuskunnat korostivat, että kansallisen mallin, jolla on vain kansallinen ulottuvuus, rekisteröinnin olisi edelleen oltava huomattavasti halvempaa kuin EU-mallin rekisteröinnin ja että EU:n tason maksujen ei pitäisi olla samaa tasoa kuin kansallisen tason maksujen. EU-mallin maksujen asettaminen tasolle, joka vastaa kansallisesta mallista perittäviä maksuja, ei ilmentäisi riittävästi EU-mallin suurempaa suhteellista arvoa ja vaarantaisi asianmukaisen tasapainon EU-mallisuojaajjärjestelmän ja kansallisten mallisuojaajjärjestelmien välillä.
26. Lisäksi valtuuskunnat katsoivat, että on erittäin tärkeää varmistaa Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston (EUIPO) rahoituksen kestävyys, etenkin kun otetaan huomioon EUIPO:lle annetut uudet tehtävät. Viimeaikaisen korkean inflaation vuoksi ja tulevaisuutta silmällä pitäen valtuuskunnat painottivat voimakkaasti, että maksujen tason tarkistamisessa olisi noudatettava erityistä varovaisuutta ja että maksujen määrää ei pitäisi alentaa tässä vaiheessa.
27. Puheenjohtajavaltion kompromissiehdotuksessa, joka koskee asetusehdotuksen liitteessä I olevaa maksujen tasoa, huomioidaan kaikki nämä näkökohdat tasapainoisesti.

vi) Direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

28. Ehdotetusta 24 kuukauden määräajasta, jonka kuluessa direktiivin uudet säännökset on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä, valtuuskunnat korostivat laajalti, että sen olisi oltava pidempi. Kompromissitekstissä direktiivin 36 artiklassa säädetty määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on pidennetty 36 kuukauteen.

vii) Muut seikat

29. Muut luonteeltaan teknisemmät kysymykset liittyvät seuraaviin kohtiin:

- Vaatimus mallia esittävästä kuvasta hakemuksessa ja sen yhteys hakemispäivään (direktiivin 26 ja 28 artikla, asetuksen 36 artikla)
- Julkaisemisen lykkääminen (direktiivin 30 artikla)
- Mallioikeuden ja tekijänoikeuksien suojan samanaikaisen soveltamisen periaate (direktiivin 23 artikla, asetuksen 96 artikla).

Näitä säännöksiä koskevat kompromissit ovat asiakirjoissa ADD 1 ja ADD 2.

IV. LOPUKSI

30. Edellä esitetyn perusteella neuvostoa (kilpailukyky) pyydetään hyväksymään istunnossaan 25. syyskuuta 2023 yleisnäkemyksensä tämän ilmoituksen lisäyksissä ADD 1 ja ADD 2 olevista teksteistä ja valtuuttamaan puheenjohtajavaltio aloittamaan neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa, jotta ehdotuksista päästäisiin yhteisymmärrykseen ensimmäisessä käsittelyssä.